

Programın çıkmazı ve akıbeti

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Çarşamba günü yazımda önümüzdeki programın çok kısa bir süre içinde çatlayacağını, kendi geleceğini düşünen ve savunma içgüdüleriyle hareket eden hiçbir hükümetin bu programı sonuna kadar uygulayamayacağını söylemiştim ki, yazının

mürekkebi kurumadan iki olay patlak verdi ve benim şom ağızlı kehanetim doğrulanmış oldu. Önce Tarım Bakanı'yla Derviş arasında bir gerilim ve çatışma yaşandı ve kim ne derse desin sonunda köylülerin dediği oldu, program delindi. İkincisi, baştan beri bu programın bir diğer ayağı olan 'uyarlanma' çalışmalarından bir başkası, Merkez Bankası'nın özerkliği geri döndü. Böylece hükümetle hükümet arasındaki gerginlik büsbütün su yüzüne çıktı. Bundan sonrası da bundan daha farklı olmayacaktır ama ne olacaktır?

Bu programın iki önemli dayanağı olduğunu gören gözler görüyor. Tekrar edeyim, program ekonomik değil siyasaldır ve Türkiye'ye belli noktalarda yapısal bir dönüştürümü öngörmektedir. Bu dönüştürümün çıkış noktasınıysa aslında AB süreci oluşturmaktadır. O

anlamda program bugüne kadarki makro dengeler arasında kurulmuş olan eşitlik (ya da eşitsizlik) ilişkisini başka bir zemine oturtmayı öngörüyor. Onun başında da 1) köylülüğün eritilmesi, 2) onu da içerecek biçimde kamusal rantların dağıtımının engellenmesi (köylüye, esnafa), bunu sağlayan siyaset-ekonomi bağının koparılması geliyor. İşte, daha önce değindiğim mesele burada kendisini gösteriyor ve yeniden sormak gerekiyor: Acaba bu hükümet böyle bir adımı atabilir mi? Bu sorunun yanıtı sadece hükümet açısından değil Türkiye'deki kaynak transferleri, yeni ekonomik dengeler, yeni sınıfsal oluşumlar ve nihayet siyasetin yeni biçimi açısından da önemli. Dolayısıyla programın toplumsal planda sahiplenilmesi ve 'taşınması' da bu sorunun yanıtına bağlı.

Önce şunu söyleyelim: Türkiye'de köylülük ne yapıp yapıp eritilmelidir. TÜSİAD'ın iki yıl önce hazırlattığı rapora bakanlar bunun ne kadar gerekli olduğunu görmüştür. Her şey bir yana sadece Türkiye'de nüfusun yüzde 44'ünü oluşturan köylülüğün OECD'de nüfusun yüzde 1.5'ini oluşturan köylülükten daha düşük üretim yaptığını bilmek bile sorunun ne olduğunu anlamaya yeter. İkincisi, destekleme alımları tarım fiyatlarını dünya fiyatlarının çok üstüne çıkarmakta, dolayısıyla doğrudan köylülüğe giden paranın yanında bir de bu suni fiyatlar

vergi ödeyenlerin sırtına vurulmaktadır. Üstelik, destekleme alımlarının en yüksek seviyesine hep genel seçim yıllarında çıktığı düşünülürse neyle oynandığı anlaşılır.

Bu köylülük, tekrar edeyim, toplumun yüzde 44'ünü meydana getiriyor. Siyaset de bu zemin üstünde yapılıyor. Şimdi bu köylülüğün açığa çıkarılması nasıl olacak, bunu hangi hükümet yapacak? Bu başlı başına uzun vadeli bir makro yaklaşımı gerektirir. 'Tarım nüfusu yarın yeni ucuz işgücü olarak kentsel alana başka bir göç dalgasıyla yıkılacak mıdır?' sorusuyla başlayan sorular zinciri ortada duruyor. Bu kesimle iç içe geçmiş en azından iki siyasal parti, DSP ve MHP yarın seçimde ne yapacak?

Bu anlamda programın bana göre toplumsal zemini yoktur; hiç değilse kararlaştırılmamıştır. Bu teknokratik yaklaşım belki gerekli fakat yetersizdir. Programın Türkiye'de başlatacağı yapısal değişimin ve ona bağlı olarak ortaya çıkan sorunlar yumağının buradan başlayarak çözülmesi zaruri fakat eksiktir. Örneğin rant gelirlerinin vergilendirilmesini söz konusu dahi etmemesi çok manidardır.

Böyle bir durumda program asla uygulanamayacak, programı uygulasa da uygulamasa da harap olacak hükümet kesinlikle ikinci yolu deneyecek, olan bir kere daha Türkiye'ye olacaktır.